

Légiveszély!

MAX HASTINGS: *Bombázók. A brit RAF légioffenzívája Németország ellen. 1939–1945.*

Budapest, 1999, Aquila Könyvkiadó.

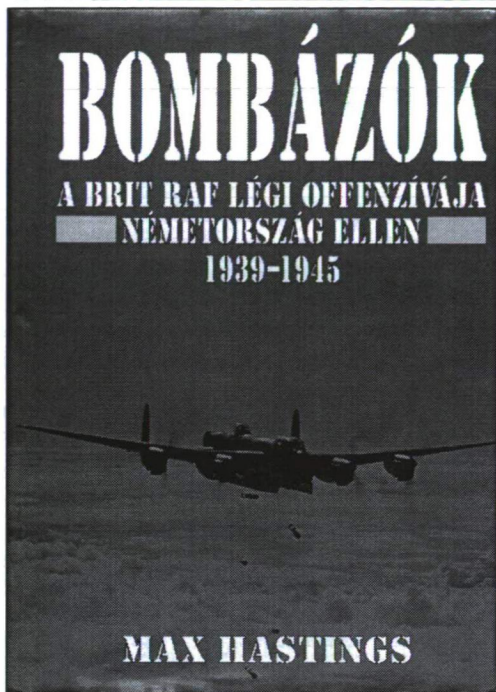
* * *

A kötet az Aquila kiadó hadtörténeti sorozatának legújabb darabjaként került nemrég a könyvpiacra. A kiadó az általa indított sorozatban számos olyan – hadtörténeti tárgyú – könyvet adott ki, melyek itthon kevésbé ismert témát dolgoznak fel az egyetemes és a magyar hadtörténetből. A sorozat legfrissebb darabja Nagy-Britannia a náci Németország elleni leghosszabb offenzíváját, a Királyi Légierő bombázóhadjárataát mutatja be. A téma nemcsak azért érdekes, mert erről eddig viszonylag kevés összefoglaló munka jelent meg magyar nyelven (s a megjelentek nagy részében is tetten érhetőek bizonyos ideológiák), hanem mert a szövetséges bombázások a világháború angolszász hadviselésének egyik legkényesebb pontjai. A kérdésben megmutatkozó indulatok és vélemények sokszínűsége szükségessé teszi, hogy véleményalkotáskor szubjektív szempontokon túl a szakirodalomra is támaszkodjunk. Természetesen a szakirodalom sem mentes a szubjektív álláspontoktól és ítéletektől, mivel – ahogy ebben a könyvben is – szerencsére sokszor támaszkodnak a résztvevők beszámolóira és visszaemlékezéseire, s az objektív véleményalkotást az is nehezíti, hogy a téma szinte még ma is élő, hiszen a bombázások szereplői közül – a támadók és akik elszenveték ezeket a szörnyű légitámadásokat – sokan még köztünk vannak. A témát különösen kényessé teszi, hogy a szövetséges légierő a náci terrorbombázásokhoz hasonló támadásokat intézett gyakorlatilag polgári célpontok ellen, s tette

mind ezt a német légierőnél sokkal nagyobb hatékonysággal.

A szerző megkísérel egyensúlyozni a többféle álláspont között, bemutatva a küzdő feleket, a brit bombázóerőkön és hadvezetésen belüli nézeteket a bombázásról, a bombázások hatását a két fél háborús szereplésére, s képet kapunk a bombázó-egyvezetmény tagjai, valamint a támadott német területek mindennapjairól. Betekinthetünk nemcsak a levegőben folyó hadműveletek lefolyásába, hanem az ezek mögött álló, de a légihadviseléshez szükséges, a színtalpak mögött folyó ipari és tudományos csatározásba.

A kötet időrendben haladva dolgozza fel a témát. A RAF bombázó-offenzíváit szakaszokra osztva mutatja be. Miután egy adott szakasz általános leírását adja, egy vagy több példával – egy támadás vagy egy történeti esemény felvillantásával – illusztrálja, teszi érthetőbbé az elmondottakat. Kiderül, hogy a Bombázó Parancsnokság vezetői, a „bombázó bárók” miként ragaszkodtak a bombázó erők alkalmazását meghatározó, háború előtti doktrínához, melyek tarthatatlanságát már a háború elején bizonyította a gyakorlat. Megtudhatjuk a brit közvélemény és politika reagálását, s a királyi kormány – Churchill – álláspontját is. Furcsa módon a miniszterelnök a háború kezdetén a bombázások legnagyobb támogatói közé tartozott, de a harcok előrehaladtával, a szövetségesek mind nagyobb sikereivel már nem volt az a nagy patrónus, mint előtte. Annak ellenére, hogy láthatóvá vált, hogy a hivatalos bombázó-doktrína – vagyis hogy a háborút egyedül a légierő el tudja dönteni – gyakorlatilag kudarcot vallott, Churchill nem állította le a légitámadásokat, s nem módosították a stratégiát sem, bár igaz, nem

is támogatta már olyan erővel a régi doktrínát. A szerző megkísérel arra is magyarázatot adni, mi okozta a bombázó parancsnokok „vakságát”, vagyis miért nem

változtattak a hibás stratégián. Noha itt – mint más kérdésekben is – nem ad egyértelmű, fekete-fehér választ, érezteti véleményét, s az olvasó kialakíthatja saját álláspontját. Az azonban mindenki előtt nyilvánvalóvá válik, aki olvassa ezt a művet, hogy a légitámadások kérdése jelentős részben politikai kérdés is volt, mivel az USA hadba lépésével illetve a háborúba való mind nagyobb befolyásával ez a légi hadművelet volt jóformán az egyetlen tiszta brit operáció. Ez pedig azt jelentette, hogy az angol politika – és részben a katonai – vezetés igyekezett ezt fenntartani.

A művet mellékletek egészítik ki, ahol a brit bombázóerők európai bevetései, a szemben álló felek fontosabb repülőgéptípusai, ipari termelési és bombázási adatok találhatóak. A kötetben való eligazodást segíti a részletes név- és tárgymutató, valamint a legfontosabb fogalmakat tartalmazó szógyűjtemény. A könyvet mindenképpen nagy haszonnal forgathatja a második világháború iránt érdeklődő olvasó vagy szakember, a repüléstörténész könyvespolcán pedig egyenesen kötelező mű.

KISS GÁBOR FERENC

